

שמות פרק ד פסוק י'

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְקֹנֶק בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְּמוֹל גַּם מִשְׁלָשׁ גַּם מֵאָז דִּבַּרְתָּ אֵל עַבְדְּךָ כִּי כָבֵד פֶּה וְכָבֵד לְשׁוֹן אֲנֹכִי:

רש"י

גם מתמול וגו' - למדנו שכל שבעה ימים היה הקב"ה מפתה את משה בסנה לילך בשליחותו מתמול שלשום מאז דברך הרי שלשה, ושלשה גמין רבויין הם, הרי ששה, והוא היה עומד ביום השביעי כשאמר לו זאת עוד (להלן פסוק יג) שלח נא ביד תשלח, עד שחרה בו וקבל עליו. וכל זה, שלא היה רוצה ליטול גדולה על אהרן אחיו שהיה גדול הימנו ונביא היה, שנאמר (שמואל א ב כז) הנגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם במצרים, הוא אהרן. וכן ביחזקאל (כ ה) ואודע להם בארץ מצרים וגו', (שם ז) ואומר אליהם איש שקוצי עיניו השליכו, ואותה נבואה לאהרן נאמרה: **כבד פה -** בכבידות אני מדבר, ובלשון לעז בלב"א [גמגמן]:

המב"ן

גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך - למדנו שכל שבעת הימים היה יושב הקב"ה ומפתה משה ללכת בשליחותו. מתמול ומשלשום ומאז דברך, הרי שלשה, ושלשה גמין רבויין, הרי ששה, והיה עומד ביום השביעי. לשון רש"י. ועל דרך הפשט יאמר כי אני כבד פה גם מתמול גם משלשום, כי מנעורי הייתי כבד פה, אף כי עתה כי אני זקן. וגם מאז דברך היום אל עבדך, כי לא הסירות כבודות פי בצוותך אותי ללכת אל פרעה לדבר בשמך, ואם כן איך אלך לפניו. והנה משה מרוב חפצו שלא ילך לא התפלל לפניו יתברך שישיר כבודות פיו. אבל טען אחרי שלא הסירות כבודות פי מעת שדברת לי ללכת, אל תצוני שאלך, כי לא יתכן לאדון הכל לשלוח שליח ערל שפתיים למלך עמים.

והקב"ה כיון שלא התפלל בכך לא רצה לרפאותו, אבל אמר לו אנכי אהיה עם פיך והורתיך אשר תדבר, שיהיו דברי אשר אישים בפיך במלות נכונות שתוכל לבטא בהן יפה: ובאלה שמות רבה (ג כ) אמרו, אמר לו אם אתה אינך איש דברים אל תחוש, הלא אני בראתי כל פיות שבעולם ואני עשיתי אלם מי שחפצתי וחרש ועור ופקח לראייה ופקח לשמיעה, ואם חפצתי שתהיה איש דברים, היית, אלא לעשות כך אני חפץ. ובעת שתדבר יהיו דבריך נכונים שאני אהיה עם פיך. הדא הוא דכתיב (בפסוק יב) ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך. ולפי זה נראה בעיני שלא רצה להסיר ממנו כובד הפה בעבור שהיה בו ממעשה הנס שספרו רבותינו (בשמו"ר א כו) שאירע לו עם פרעה. והנכון בעיני שאמר ה' למשה מי שם פה לאדם או מי ישום אלם הלא אנכי ה' עושה כל, ובידי לרפאות אותך, ועתה כיון שלא תרצה ברפואתך ולא התפללת לפני על זה, לך אל אשר אני מצוה לך, ואנכי אהיה עם פיך ואצליח שליחותי. גם אפשר שיהיה רמז "מויחר אף ה' במשה" שלא רצה לרפאותו ושלחו על כרחו:

שמות פרק י

(יא) בֹּא דְבַר אֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּשְׁלַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ: (יב) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לְפָנֵי יְקֹנֶק לֵאמֹר הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פְרַעֲה וְאֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם: פ ... (כט) וַיְדַבֵּר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר אֲנִי יְקֹנֶק דְּבַר אֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֶת כָּל אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר אֲלֶיךָ: (ל) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפָנֵי יְקֹנֶק הֵן אֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם וְאִיךָ יִשְׁמַע אֵלַי פְּרַעֲה:

רש"י

(יב) **ערל שפתיים -** אטום שפתיים. וכן כל לשון ערלה אני אומר שהוא אטום (ירמיה ו י) ערלה אזנם, אטומה משמוע, (ירמיה ט כה) ערלי לב, אטומים מהבין, (חבקוק ב טז) שתה גם אתה והערל, והאטם משכרות כוס הקללה. ערלת בשר, שהגיד אטום ומכוסה בה. (ויקרא יט כג) וערלתם ערלתו, עשו לו אוטם וכיסוי איסור, שיבדיל בפני אכילתו, (שם) שלש שנים יהיה לכם ערלים, אטום ומכוסה ומובדל מלאכלו: **ואיך ישמעני פרעה -** זה אחד

מעשרה קל וחומר שבתורה: (כט) **וידבר ה' -** הוא הדבור עצמו האמור למעלה (פסוק יא) בא דבר אל פרעה מלך מצרים, אלא מתוך שהפסיק הענין כדי ליחסם, חזר הענין עליו להתחיל בו: **אני ה' -** כדאי אני לשלחך ולקיים דברי שליחותי: (ל) ויאמר משה לפני ה' - היא האמירה שאמר למעלה (פסוק יב) הן בני ישראל לא שמעו אלי, ושנה הכתוב כאן כיון שהפסיק הענין, וכך היא השיטה כאדם האומר נחזור על הראשונות:

שמות פרק יז

(א) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה רְאֵה נִתְתִּיד אֱלֹהִים לְפְרַעֲה וְאֶהְרֹן אַחִיד יִהְיֶה נְבִיאָךְ: (ב) אֲתָה תְדַבֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוְךָ וְאֶהְרֹן אַחִיד יְדַבֵּר אֶל פְּרַעֲה וַיִּשְׁלַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ:

רש"י

(א) **נתתיך אלהים לפרעה -** שופט ורודה לרדותו במכות ויסורין: **יהיה נביאך -** כתרגומו מתורגמןך, וכן כל לשון נבואה אדם המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות, והוא מגזרת (ישעיה נז יט) ניב שפתיים, (משלי י לא) ינוב חכמה, ויכל מהתנבות דשמואל

(א' י ג). ובלעז קוראין לו פרקייר"א [מליץ ומטיף]: (ב) **אתה תדבר -** פעם אחת כל שליחות ושליחות כפי ששמעתו מפי, ואהרן אחיך ימליצנו ויטעימנו באזני פרעה:

שפת אמת לפרשת שמות [שנת תרל"א]

מה ששאל מרע"ה מה שמו כו' ואח"כ מיאן בשליחות כאילו הי' רוצה לידע שמותיו ית' ולא ילך אח"כ. אבל נראה שמתשובת שמותיו ית' ראה שדבר קשה השליחות לפניו. כמ"ש לעיל. ואח"ז אמר מי אנכי. במד' כי הש"י הבטיח אנכי אעלך. ורצה מרע"ה להיות הש"י בעצמו הגואל. ואם הי' כן הי' הגאולה מיד ולא הי' קישוי העבודה יותר. וכי כי אוציא פרש"י מה ראויך ישראל לגאולה. וכי מרע"ה דיבר סרה על ישראל. הלא מסר נפשו על א' מישראל כל ימיו. אבל אמר שאין הגאולה יכול להיות רק ע"י הש"י בעצמו. וכאשר שמע שעלה צעקת בניי לפניו ית' ורוצה לגואלם והי' עת רצון לפניו ית'. אמר כן כדי ששייב הש"י לפניו כי ראויך הם. כמ"ש תעבדון כו' על ההר הזה. שיעלה לפניו זכות אמירת נעשה ונשמע. וכן מ"ש בפי' תשא ושב אל המחנה בגמי' ברכות וברש"י שם כשאני בכעס כו' ע"ש. ג"כ הפי' שאמר מרע"ה כן כדי ששייב לו הש"י כך. ובוודאי מרע"ה שנבחר לגואל הי' כל דבריו לטובת ישראל ומסר נפשו לומר מה שאינו ראוי לזכותן של ישראל כמ"ש במד' כשראה הש"י שבשביל ישראל אמר כן כו' :